

SPP a činnost politického aparátu v průběhu realizace opatření za zvýšené a plné bojové pohotovosti

Trvalé zvyšování bojové a mobilizační pohotovosti ČSLA, která stojí na stráží západních hranic socialistického společenství, vyžaduje vojensko-politická linie XV. sjezdu KSČ.

Na základě těchto závěrů byly tyto požadavky zdůrazněny i na poradě stranického aktivu ČSLA v květnu 1976, přičemž úkoly upevňování bojové a mobilizační pohotovosti byly postaveny na první místo v rozvoji stranicko-politické práce.

V souvislosti s projednáváním výsledků 11. zasedání ÚV KSČ na aktivu velitelů, náčelníků, politických orgánů a stranických funkcionářů v březnu 1978, byly přijaty závěry v obsahu stranicko-politické práce v tom, že je nutné vytvářet takové ovzduší, aby každý příslušník ČSLA chápal nezbytnost nepřetržité bojové a mobilizační pohotovosti.

Nakonec i na výročních členských schůzích stranických organizací, svazkových konferencích a konferencí komunistů okruhu byly tyto požadavky na prvním místě projednávány.

V obsahu těchto jednání bylo ukázáno na nejdůležitější požadavky stranicko-politické a ideově výchovné práce při zabezpečování této rozhodující činnosti vojsk a štábů všech stupňů. Z jeho obsahu vyplývá, že zkvalitňování bojové pohotovosti je proces trvalý, který není prakticky nikdy ukončen.

Tento proces je ovlivňován nejen tím, že ČSLA prochází důležitými změnami kádrovými, technickými a materiálními, změnami

nami ve funkcích velitelského, politického a odborného směru, každoroční obměnou vojáků základní služby, ale i novými požadavky a zásadami uvádění vojsk do bojové a mobilizační pohotovosti.

Proto i jedním ze základních požadavků, kladených na stranicko-politickou práci, je její trvalá orientace na všechny problémy zkvalitňování bojové pohotovosti a připravenosti ČSLA s cílem vytvářet příznivé předpoklady k realizaci opatření v jednotlivých etapách bojové a mobilizační pohotovosti.

Jde především o tyto předpoklady:

1. Systém politické práce v míru připraví všechny příslušníky armády, ale i všechny občany, zvláště vojáky v záloze k plnění úkolů za branné pohotovosti státu. S těmito úkoly bezprostředně souvisí i obsah usnesení PÚV KSČ ze 17. 3. 1971 „O jednotném systému branné výchovy obyvatelstva“.

2. Všeestranně budou připraveny všechny řídicí a výkonné orgány, včetně politického aparátu k realizaci úkolů a opatření za zvýšené a plné bojové pohotovosti.

3. Pečlivý výcvik záloh zabezpečí rychlejší stmelování kolektivů k plnění úkolů v bojové činnosti. S těmito úkoly úzce souvisí obsah RMNO č. 03/1975 a „Metodika poznávání kvalit předurčených záloh“.

Bez přípravy a splnění těchto úkolů a opatření v mírových podmínkách je realizace úkolů za zvýšené a plné bojové po-

hotovosti nemyslitelná. Proto obsah stranickopolitické a ideově výchovné práce, který směřuje v mírovém období do všestranné přípravy a výchovy vojsk a štábů všech stupňů, tvoří východisko při realizaci opatření v jednotlivých etapách bojové a mobilizační pohotovosti.

Má-li být dosaženo účinnosti práce politického aparátu a celého systému stranickopolitické práce, nutně vystupuje do popředí úkol, aby političtí pracovníci zvládli zásady realizace složitých a náročných úkolů bojové a mobilizační pohotovosti i aby současně sami dokázali posoudit dosažené stupně. Na základě toho pak správně vyvozovat nutná stranickopolitická opatření, vytvářet podmínky pro zkvalitňování celé této oblasti a k odstranění všech nedostatků.

Ve zprávě z únorového zasedání ÚV KSČ z roku 1973 je uvedeno: „Nejde v žádném případě o to, aby stranické orgány a organizace přebíraly na sebe úkoly a odpovědnost příslušných státních a hospodářských orgánů, aby se vracely k nesprávné a překonané praxi jejich nahrazování. Úkol záleží v tom, aby celá škála prostředků politického působení byla využita pro řešení všech úkolů.“

Tyto závěry jsou platné i v podmínkách armády. Musí se promítnout v obsahu stranickopolitické práce a v činnosti poli-

tického aparátu za stálé bojové pohotovosti.

ZVP útvaru, kromě toho, že bude mít promyšlenou a propracovanou svou činnost, ale i činnost svých podřízených v jednotlivých etapách bojové a mobilizační pohotovosti, musí současně znát všechna rozhodující opatření v této oblasti, počínaje denním bojovým rozdělením, kterého se osobně zúčastňuje.

Důraz klade na získání přehledu (a to i tehdy, kdy není určen jako vedoucí skupiny velení) o:

- zastupitelnosti u útvaru,
- složení skupiny velení a ostatních skupin, zvláště obsazení mobilizačních pracovišť a jejich připravenosti k plnění úkolů,
- připravenosti všech dozorcích orgánů,
- způsobu povolání organického jádra a jeho využití,
- způsobu vývozu techniky a materiálu,
- přítomnosti podřízených politických pracovníků a jejich připravenosti k plnění úkolů.

Důležité přitom je vnést do vědomí všech příslušníků zásadu, že bojové rozdělení nelze chápat pouze jako administrativní záležitost, ale jako úkol politický, na kterém závisí splnění úkolů bojové a mobilizační pohotovosti.

Úkoly stranickopolitické práce za zvýšené bojové pohotovosti a činnost politického aparátu

Ve stranickopolitické práci bude v této etapě bojové pohotovosti využíváno všech známých forem. Budou však kladeny vyšší požadavky na ideologickou práci, především na její účinnost, ofenzivnost a hlavně konkrétnost.

Těžiště práce je nutné položit na seznámení všech příslušníků s vývojem vojenskopolitické a mezinárodní situace, na soustavný přehled o morálně politickém stavu, náladách a názorech příslušníků na vzniklou situaci a na realizaci všech opatření k přípravě všech velitelů, vykonavatelů a politického aparátu k plnění úkolů za plné bojové pohotovosti.

Na základě celkového obsahu tohoto období a z toho vyplývajících úkolů, zakotvených ve „Směrnici pro uvádění vojsk do bojové pohotovosti“, můžeme stanovit hlavní obsahové úkoly stranickopolitické práce za zvýšené bojové pohotovosti.

Především bude potřebné zabezpečit vysvětlování obecných i bezprostředních příčin narůstání napětí a opatření stranic-

kých, státních orgánů a velení ČSLA. K tomu organizovat stálý odposlech zpráv čs. rozhlasu, využívat poznatků ze součinnosti s OV KSČ, poznatků z nadřízeného politického orgánu a z tisku.

— Na základě znalostí morálně politického stavu příslušníků jednotek a útvarů, v součinnosti se štábem přijímat účinná opatření k nepřetržitému jeho upevňování.

— Dále je nutné soustředit pozornost na včasnou přípravu velitelů, politických pracovníků a všech vykonavatelů k řízení politické práce za plné bojové pohotovosti. Důraz přitom položit na zabezpečení jednotného vysvětlování příčin povolávaných záloh za plné bojové pohotovosti, a to jak v mobilizačních pracovištích, tak i v jednotkách.

— Bude potřebné zabezpečit pravidelnou součinnost s OV KSČ, státní správou a s doplňujícími okresními vojenskými správami. Důraz položit na upřesnění času a obsahu součinnosti za plné bojové po-

hotovosti. Je-li v posádce více útvarů, součinnost s OV KSČ zabezpečuje ten ZVP, kterému tento úkol stanovil náčelník politického oddělení.

— Na základě situace a úkolů upřesnit činnost podřízených politických pracovníků a prověřit splnění uložených úkolů.

Všechny tyto úkoly a opatření musí vytvořit podmínky, které směřují k rychlému splnění úkolů zvýšené bojové pohotovosti a tím současně vytvořit předpoklady k rychlejšímu přechodu do plné bojové pohotovosti.

Před nebo v průběhu shromáždění s příslušníky velitelského sboru, kde velitel vydává úkoly, je nutné, aby si ZVP útvaru ujasnil, na které problémy a úkoly z hlediska stranickopolitického vlivu upozorní příslušníky štábu, vykonavatele a velitele jednotek ve svém vystoupení.

Půjde o tyto úkoly:

— povinnost sledování všech nálad a názorů příslušníků jednotek a jejich soustřeďování na politické skupině,

— na které otázky soustředit pozornost v práci s vojáky základní služby, se zálohami, které v té době budou u jednotek (s předurčenými, nepředurčenými) a s příslušníky povolánými do organizačního jádra,

— jaká opatření přijmout k zabezpečení zesílení stráží, k přípravě zvláštních skupin, k přípravě techniky a materiálu,

— kdy a jak bude organizována příprava velitelů, funkcionářů štábu a všech vykonavatelů k realizaci úkolů politické práce po vyhlášení plné bojové pohotovosti,

— kdy a jaké budou besedy (informace) na štábu a v jednotkách k seznámení se situací a přijatými opatřeními.

Všechny tyto úkoly musí být časově sladěny s velitelskými úkoly tak, aby nedošlo k jejich vzájemnému narušování.

Po tomto shromáždění ZVP útvaru svolá krátkou poradu podřízených politických pracovníků, na které:

— ujasní úkoly, které vyplynuly ze shromáždění, co bude nutně realizovat do 4 hodin a co zabezpečit po 4 hodinách,

— uloží úkoly k přípravě vykonavatelů a velitelů jednotek k politické práci za plné bojové pohotovosti,

— uloží úkoly k přípravě informace na štábu a v jednotkách o vývoji vojenskopolitické a mezinárodní situace,

— rozebere úkoly a opatření politického aparátu za plné bojové pohotovosti

z hlediska zařízení a organizuje studium a upřesnění dokumentace,

— uloží úkoly k přípravě pomůcek a politickoosvětového materiálu pro práci v poli,

— uloží úkoly k zabezpečení likvidace písemností služebních, stranických a svazáckých,

— určí 25 % příslušníků, kteří v mimopracovní době setrvávají na pracovišti (nebylo-li nařízeno, že vojáci z povolání budou ubytováni v kasárnách),

— stanoví, jak bude zabezpečena součinnost s OV KSČ,

— určí zpracovatele informací na PO svazku do 90 minut:

1. připravenost politického aparátu,
2. jak je zabezpečena součinnost s OV KSČ,
3. přijatá opatření;

do 4 hodin:

1. morálně politický stav,
2. splnění úkolů politického aparátu,
3. opatření po 4 hodinách.

Pro případ, že zvýšená bojová pohotovost po 4 hodinách nepřeroste v plnou bojovou pohotovost, je potřebné mít ujasněny a v pracovním plánu zakotveny úkoly a opatření realizovaná v dalším průběhu zvýšené bojové pohotovosti.

Půjde o tyto úkoly:

— organizovat stranický aktiv (členské schůze ZO KSČ) k zabezpečení úkolů komunistů v dalším průběhu a za plné bojové pohotovosti,

— pokračovat v informování příslušníků o vývoji vojenskopolitické a mezinárodní situace,

— připravit vybrané předsedy ZO KSČ (podle plánu rozvinutí stranických organizací) k realizaci úkolů k vytvoření stranických organizací za plné bojové pohotovosti,

— organizovat v součinnosti se štábem přípravu velitelů jednotek ke způsobu vojenské přísahy za plné bojové pohotovosti,

— rozdělit politickoosvětový materiál podle připraveného plánu jednotlivým útvarům a uživatelům.

Rozsah přijímaných opatření bude závislý na tom, jestliže zvýšená bojová pohotovost nepřeroste v jejím průběhu v plnou bojovou pohotovost nebo tato bude pokračovat i po 4 hodinách.

Úkoly stranickopolitické práce za plné bojové pohotovosti a činnost politického aparátu

V průběhu plné bojové pohotovosti se musí projevit předcházející vliv stranickopolitické práce za zvýšené bojové pohotovosti.

Stranickopolitická práce bude směřovat k ovlivnění práce jednotlivců i celých kolektivů za splnění stanovených úkolů.

Průběh všeobecné mobilizace můžeme rozdělit na dvě období, ve kterých bude nutné politickou práci diferencovat, ale na druhé straně obsah se bude vzájemně prolínat.

1. období: Od vyhlášení plné bojové pohotovosti do nástupu záloh do jednotek

Hlavním úkolem v tomto období bude vyvést určené síly a prostředky z posádek, připravit mobilizační pracoviště, přijmout a rozdělit nastupující zálohy bez časových ztrát. Tím vytvořit podmínky k zahájení první etapy bojového stmelení.

Od vyhlášení plné bojové pohotovosti musíme mít na zřeteli, že vylučovat negativní vliv nepřátelské propagandy budeme moci tím, že všem příslušníkům včas objasníme obecné a bezprostřední příčiny složité mezinárodní situace, vedoucí ke vzniku válečného konfliktu. K tomu organizujeme podobně jako za zvýšené bojové pohotovosti stálý odposlech zpráv čs. rozhlasu, využijeme všech poznatků z OV KSČ, od nadřízeného politického orgánu a tisku. Současně s objasňováním mezinárodních a vojenskopolitických aspektů bude potřebné seznamovat všechny příslušníky s obsahem prohlášení našich vrcholných stranických, státních orgánů a velelů ČSLA.

Jestliže nepředcházela zvýšená bojová pohotovost, při které připravujeme všechny vykonavatele a velitele jednotek k politické práci, potom tuto přípravu musíme uskutečnit za plné bojové pohotovosti ještě před nástupem záloh. Vzhledem k tomu, že po vyhlášení plné bojové pohotovosti nemáme možnost soustředit všechny pracovníky k jejich přípravě, musí ZVP útvaru tento úkol zabezpečit přímo na příslušném pracovišti a v jednotkách.

Ovšem tato jednorázová příprava nám nemůže postačovat. Podle vývoje situace musíme politickou práci usměrňovat a současně dbát, aby se nezapomínalo na materiální zabezpečení všeho druhu.

Úsilí všech velitelů, hlavních funkcionářů a politických pracovníků je nutné soustředit na nepřetržitou znalost morálně politického stavu a všech vlivů, které

jej mohou narušovat. Na základě toho včas přijímat účinná velitelská i politická opatření. To si vynucuje rozvinout promyšlený informační systém.

Od vyhlášení plné bojové pohotovosti udržovat pravidelnou součinnost s OV KSČ. Je nutné však vylučovat tendence, že součinnost udržují všichni, a to mnohdy ještě v různé době. Jako hlavní zásadu stanoví, že ZVP rozvíjeného útvaru udržuje součinnost i za všechny nově vytvářené útvary až do doby, kdy rozvíjený útvar opustí prostor.

V tomto období půjde o vytvoření politických, organizačních a materiálních předpokladů ke splnění mobilizačního úkolu.

2. období: Od nástupu záloh do jednotek do dosažení stanovené doby pohotovosti

V tomto období, kdy se realizují všechna opatření první doby bojového stmelení, se prakticky rozhoduje o splnění úkolu a dosažení stanovené doby pohotovosti útvaru. K tomu musí směřovat veškeré úsilí všech velitelů, všech orgánů a politického aparátu i obsah stranickopolitické práce.

Pozornost soustředit na ověřování schopnosti zařazených vojáků v záloze, zvláště důstojníků a politických pracovníků, ale i praporčků a poddůstojníků k plnění funkčních povinností. Na základě toho dělat i případné změny v zařazení.

Poznáváním morálně politických kvalit nastoupených záloh ovlivňovat politické stmelování kolektivů družstev, osádek, čet, rot a praporů (oddílů).

Rozhodující však bude získat a udržet přehled o postojích, náladách, názorech a všech vlivech, které mohou morálně politický stav negativně ovlivňovat.

V celém průběhu první etapy bojového stmelení seznamovat příslušníky s vojenskopolitickou, mezinárodní situací, s obsahem prohlášení RO státu a s obsahem přijatých opatření. Vzhledem k tomu, že příslušníci štábu i jednotek pracují v různých skupinách a pracovištích, není možné k informacím soustřeďovat všechny příslušníky. Nejvýhodnějším způsobem bude, aby ZVP útvaru na shromážděních u velitele útvaru, kde se hodnotí stav zmobilizování útvaru, informoval přítomné funkcionáře a velitele jednotek. Na základě těchto informací hlavní funkcionáři a velitelé jednotek seznamují své příslušníky.

Mezi důležité úkoly patří vytvoření stranických organizací. Tento úkol musí být pečlivě promyšlen a obsahově zpracován. K tomu musíme mít zpracovaný „Plán rozvinutí stranických organizací“, ale i pokyny k jejich vytvoření. V nich postupně řešit jednotlivé úkoly a opatření, počínaje registrací komunistů, upřesněním stranické struktury na základě konkrétních počtů, zpracování jmenných seznamů členů a kandidátů a konče ustanovením ZO KSČ. Po ustanovení ZO KSČ realizovat vytvoření DO KSČ a stranických skupin. V pokynech mít dále připraven program ustavujících schůzí a teze referátu. Po ustavení stranických organizací (CÚV KSČ u útvaru, kde je plánovaná funkce předsedy) zpracovávat písemné hlášení, které předložit na PO svazku, ve kterém uvést stranickou strukturu, počty komunistů a jména předsedů ZO KSČ.

V závěru první etapy bojového stmelení společně se štábem útvaru připravíme a uskutečneme vojenskou přísahu ve štábu a v jednotkách bez ohledu zda jde o vojáky základní služby nebo zálohy. Jde o opatření, kterým první etapa bojového stmelení vyvrcholí, které však ve svém obsahu znamená morálně politickou přípravu štábů a jednotek k plnění bojových úkolů. Plnění všech těchto úkolů v průběhu první etapy bojového stmelení je nutné operativně a pružně usměrňovat. Zejména vytvoření stranických organizací, jakmile jednotky (štáb) budou doplněny na plánované počty, budeme řešit po dohodě s veliteli i dříve, než je stanoveno v „Plánu rozvinutí stranických organizací“.

Kromě těchto úkolů musí si politický aparát vytvořit podmínky k realizaci stranickopolitických opatření ve druhé etapě bojového stmelení, bude-li ovšem pro její realizaci dán časový prostor.

Bude potřebné, abychom v průběhu první etapy bojového stmelení vybrali a doplnili agitátory a tyto připravili k práci v malých kolektivech, ale i z hlediska obsahu činnosti v jednotlivých fázích bojové činnosti.

Dále je potřebné, aby politický aparát vybral a připravil vedoucí politické přípravy důstojníků, praporečkářů a vedoucí PSM k zahájení ideově výchovné práce v druhé etapě bojového stmelení.

Splnění těchto úkolů, které vyplývají z obsahu stranickopolitické práce v průběhu plně bojové pohotovosti, bude pochopitelně závislé i na správném rozmístění a promyšlené činnosti kádrového politického aparátu. Promyslet správné jeho rozmístění diktuje skutečnost, že počty politických pracovníků nám neumožní ob-

sadit všechna pracoviště, a to zejména po vyhlášení plně bojové pohotovosti až do doby nástupu předurčených politických pracovníků ze zálohy. I kdybychom řešili přednostní povolání politických pracovníků v záloze k plnění úkolů, i za tohoto předpokladu jsou však úkoly, které si nutně vyžadují kádrové politické pracovníky vzhledem k větším znalostem podmínek jejich realizace v jednotlivých obdobích mobilizace.

Činnost a rozmístění politického aparátu za plně bojové pohotovosti:

ZVP útvaru nastupuje do kasáren za všech okolností a bez ohledu, zda v den vyhlášení plně bojové pohotovosti je nebo není vedoucím skupiny velení.

ZVP telefonicky naváže součinnost s OV KSČ, na PO svazku předloží požadované hlášení, usměrní práci v organizačním jádře, zkontroluje vývoz materiálů prvního koloběhu pro činnost politické skupiny, zkontroluje likvidační práce na politické skupině.

Za 3—4 hodiny společně s velitelem útvaru se přemístí na hlavní VS, kde pracuje s velitelem podle zásady, že ZVP musí být tam, kde se hodnotí situace, přijímají opatření a schvaluje hlášení.

Tento osobní styk v celém průběhu mobilizace mu umožňuje znát celkovou situaci a na základě toho včas přijímat vhodná stranickopolitická a politickoorganizační opatření.

Společně s velitelem (kde to velitel přímo plánuje) uskutečňuje výjezdy na mobilizační pracoviště, k jednotkám, na VS nově vytvářeného útvaru; přitom osobně usměrňuje politickou práci na základě konkrétní situace.

Podle situace vyjždí i sám, a to podle zásady, že ZVP útvaru se ZVP jednotek udržuje výhradně osobní styk. Je v pravidelném osobním telefonním styku s náčelníkem PO svazku, kterého informuje o situaci ve svém i v nově vytvářeném útvaru. Usměrňuje práci ostatních příslušníků politické skupiny, s využitím nastoupených politických pracovníků v záloze.

Jeden pracovník politické skupiny pracuje trvale ve skupině řízení mobilizace, kde zpracovává požadovaná hlášení. Kromě toho plní úkoly, které vyplývají ze zařazení. Jako předseda CÚV KSČ řeší zabezpečení ustanovení stranických organizací. Je-li v této skupině propagandista, zpracovává informace o vojenskopolitické a mezinárodní situaci a zabezpečuje distribuci tisku.

Ostatní kádrové politické pracovníky

využíváme k práci v jednotkách, kde se realizují úkoly první etapy bojového stmelení.

Ovšem rozmístění kádrového politického aparátu je na druhé straně ovlivněno i počty, které zůstanou u útvaru po jeho rozčlenění v rozvíjeném a v nově vytvářeném útvaru. Např. na stupni samostatný prapor (oddíl) nebude možné řešit rozmístění podle uvedeného návrhu. Za této situace ZVP praporu (oddílu) bude nucen promyšleně zplánovat svou činnost tak, aby obsáhl všechny základní úkoly, zvláště bezprostředně po vyhlášení plné bojové pohotovosti a v dalším plně využil předurčené politické pracovníky v záloze po jejich nástupu k útvaru.

V souvislosti s tím vystupuje do popře-

dí úkol, uložený RMNO č. 03/1975, aby každý stupeň, v tomto případě ZVP útvaru dokonale znal předurčené politické pracovníky v záloze z hlediska celkové připravenosti k zastávání stanovené funkce. ZVP útvaru musí znát jejich civilní zařazení, vzdělání a politickou angažovanost v civilním životě. Ve spolupráci s okresní vojenskou správou řešit jejich další praktickou přípravu nebo zdokonalit jejich připravenost vysláním do kursu politických pracovníků v záloze — štáb-ních pracovníků.

Na stupni připravenosti, ale i znalosti všech předpokladů k zastávání funkcí předurčenými politickými pracovníky, závisí i možnost jejich okamžitého využití k plnění úkolů po jejich nástupu k útvaru.

Obsah článku řeší problematiku, která se dosud nedostala na stránky vojenského časopisu a která může napomoci při řešení problémů stranickopolitické práce a činnosti politického aparátu v jednotlivých etapách bojové pohotovosti.